

Doktori (PhD) értekezés tézisei

**Egy német páncélos-tábornok életrajza – Hermann Breith
katonai vezetői tevékenysége 1939–1945**

KEREKES ANDRÁS

Témavezető: Dr. Töller László ezredes

Társ-témavezető: Dr. Kaló József

DEBRECENI EGYETEM

Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola

Debrecen, 2023

I. Az értekezés célkitűzése, a téma körülhatárolása

Jelen értekezés Hermann Breith páncélostábornok katonai vezetői tevékenységét vizsgálja a második világháború időszakában, azon belül is kiemelt fókuszban nevezett (állandó) hadtestparancsnoki beosztása áll.

A német fegyveres erő a második világháború idején, a harctereken olyan teljesítményt nyújtott, amely alapjaiban formálta át a hadviselést, és a mai napig a hadtörténelmi és a hadtudományi kutatások homlokterében áll. A németek eredményességének számos összetevője volt – úgyszólván, mint doktrinális alapok, kiképzettség, csapatkohézió, vezetési felfogás stb. amelyek kölcsönhatásban voltak egymással – és ezek közül az egyik legfontosabb tényező a katonai vezetői réteg volt.

A második világháború időszakában számos német katonai vezető bizonyította harctéri tevékenysége által, hogy kiválóan ért a különböző szinten megívott harchoz és a manőverező hadviseléshez, azonban e tisztek többségének életpályája, karriertörténete jobbra feldolgozatlan. Néhány életrajztól eltekintve elsősorban visszaemlékezéseket, naplót, de döntő többségében prozopográfiákat¹ lehet olvasni. Ez utóbbiak jellemzően a magasabb kitüntetések adományozásához kapcsolódóan összeállított személyi kört vizsgálják. Mivel számos történész már alaposan körüljárta a témát, ezért én eltérő megközelítést választottam: egy személy részletes vizsgálatára fókuszáltam. Alapfeltevésem szerint egy megfelelő szempontok alapján kiválasztott katonai vezető szolgálati tevékenységének alapos vizsgálata révén meg lehet határozni azt, hogy az adott parancsnok, illetve a katonai szervezete mennyire tekinthető sikeresnek.

Doktori értekezésem Hermann Breith páncélostábornok katonai életpályáját vizsgálja. Breith tudatosan készült a katonai pályára, tisztté avatását követően harcolt az első világháborúban, majd a csökkentett létszámú Reichswehrnek is tagja maradt. A két világháború közötti időszakban szerepet vállalt a német páncéloscsapatnem megteremtésében, majd a második világháború kitörését követően előbb ezred-, majd dandár-, később pedig hadosztályparancsnok lett. 1943-tól egészen a háború végéig a III. páncélos hadtest parancsnoka (vezénylő tábornok) volt, amely a Wehrmachtban – leginkább a nagy fluktuáció miatt – ritkaságnak számított. Ez a hosszabb időintervallum lehetővé teszi Breith hadtestparancsnoki tevékenységének széleskörű, több katonai cselekmény vizsgálatán keresztül megvalósuló elemzését. Hermann Breith vonatkozásában rendelkezésre állnak források, ennek ellenére életrajza feldolgozatlan, katonai vezetői

¹ Történelmi segédtudomány, amelynek célja személyi adattárak létrehozása, amelyben előre meghatározott személyek körét együttesen és azonos kritériumok alapján vizsgálják.

tevékenysége sokszor még a történészek számára is kevésbé ismert, így összességében ideális választásnak tekinthető.

A fentiekből következően általános célom a rendelkezésre álló források vizsgálata és ütköztetése révén bemutatni és elemezni Hermann Breith katonai vezetői tevékenységét. Ehhez elsősorban a különböző érintett vezetési szintek döntéshozási, parancskiadási és feladatvégrehajtási folyamatait vizsgálom, ütköztetve a szemben álló fél törekvéseivel, a lezajlott események elemzésének tükrében.

További célom ismertetni a második világháború során lezajlott azon katonai eseményeket, amelyek Breith katonai vezetői pályafutásának megismerése szempontjából fontossággal bírnak. A harccselekmények vizsgálatából leszűrhető következtetések mellett, szorosan a témához kötődően megvizsgáltam a német katonai vezetői réteget érintő kiválasztási, jutalmazási és értékelési rendszert, a hatályos szolgálati szabályzat előírásait, valamint a hadosztály- és hadtesttörzsek működési mechanizmusát.

Értekezésemben a címmel és a kitűzött célokkal összhangban nem kívántam mélyebben foglalkozni az első és második világháború politikai, gazdasági és azon katonai eseményeivel, amelyek nem a konkrét témaválasztáshoz tartoznak. A nagyobb összefüggések ismertetését csak szükséges szinten, a végbement események jobb megértése érdekében végeztem el. A hadtudomány rendszerébe illeszthető témaköröket – úgyis, mint a páncélosháború elmélete és gyakorlata, a különböző vezetési felfogások ismertetése, a szemben álló felek hadművészete stb. – az értekezés során elsősorban ok-okozati összefüggések megválaszolásához használtam fel, de nem volt célom ezek mélységi ismertetése.

A fentiek alapján az alábbi hipotéziseket fogalmaztam meg:

1. Bár a német fegyveres erőben sem volt ritka a politikai alapon történő előléptetés, mégis a második világháború időszakában a legtöbb katonai vezető a harctéren mutatott tevékenységének köszönhette előmenetelét. Előfeltevésem szerint Hermann Breith ebbe az utóbbi kategóriába tartozott. Vizsgálatom célja feltárni, hogy Breith milyen katonai vezetői kompetenciákkal rendelkezett, továbbá milyen összetevők (kiválasztás, iskolai és katonai végzettség, hadművészi tehetség stb.) együttes hatásai révén érdemelte ki elismeréseit, kapta meg beosztásait.
2. Előfeltevésem szerint Breith megbízhatósága és nehéz helyzetekben is kiegyensúlyozott teljesítménye révén őrizte a III. páncéloshadtest parancsnoki beosztását 1943 januárjától egészen a fegyverletételig. Ennek bizonyítása céljából meg kívánom vizsgálni, hogy

Hermann Breith katonai vezetőként (elsősorban hadtestparancsnokként) milyen befolyással bírt a második világháború adott katonai cselekményeire.

3. Mivel Breith 1943-tól kezdődően fejtette ki hadtestparancsnoki tevékenységét, amikor a keleti hadszíntéren a németek elvesztették a hadászati kezdeményezést, ezért vélelmezhető, hogy hadtestparancsnoki sikerességét annak köszönhette, hogy a védekező műveletekhez jobban értett.

II. Az alkalmazott módszerek vázolósa

Az értekezés megírásakor elsősorban hadtörténeti, hadtudományi, illetve kisebb részben társadalomtörténeti és falerisztikai szempontokat vettem figyelembe.

A téma feldolgozásához legnagyobb részben korabeli levéltári dokumentumokat használtam fel, amelyek közül is kiemelendő a németországi Bundesarchiv-Militärarchiv (Freiburg-in-Breisgau) gyűjteménye, a Vörös Hadsereg interneten is elérhető dokumentumai,² valamint a szovjetek által a háború végén zsákmányolt német iratanyagok gyűjteménye.³ A levéltári források kapcsán azonban meg kell jegyezni, hogy több esetben is hiányosak lehetnek. Az értekezés szempontjából legfontosabb forrásnak számító III. páncélos hadtest hadműveleti naplója annak mellékleteivel egyetemben 1944 június végéig kutatható. Az ezt következő időszakot elsősorban az előjáró parancsnokságok hadműveleti naplói és azok mellékletei alapján dolgoztam fel, illetve ütköztettem a szovjet levéltári forrásokkal.

A levéltári kutatás során keletkezett ismereteket szakirodalmi forrásokkal egészítettem ki. A második világháború igencsak jelentős könyvészeti anyagai közül elsősorban a meghatározó külföldi szerzők – mint Karl-Heinz Frieser, David M. Glantz és Jonathan M. House, Thomas L. Jentz, Niklas Zetterling és Anders Frankson – írásait, valamint német csapattörténeteket használtam fel. Az ezekben fellelhető fontos részletek, visszaemlékezések, további információk segítettek kiegészíteni, pontosítani és kontextusba helyezni az általam vizsgált eseményeket. Fontos kiemelni, hogy az 1945 és 1991 közötti időszakban a második világháború magyar vonatkozásait, Magyarország háborús szerepét, a politikai és katonai események kutatását és publikálását nagymértékben befolyásolta a korszakban hatalmon lévő kommunista párt ideológiája. Ez idő tájt kizárólag szovjetbarát, a német és magyar feleket elfogultan bemutató írások születtek. Ugyan kellő kritikával

² www.pamyat-naroda.ru

³ www.germandocsinrussia.org

kezelve ezeknek a műveknek van forrásértéke, de igazán releváns, szakmai és elfogulatlan írások a rendszerváltás óta eltelt időszakban születtek elsősorban Ungváry Krisztián, Számvéber Norbert, Szabó Péter és Ravasz István tollából. A magyarországi hadszíntéren lezajlott események kapcsán elsősorban nevezett történészek kutatási eredményeire támaszkodtam.

Breith katonai vezetői tevékenységének bemutatását és elemzését főként a hadművelati művészet szempontrendszerei szerint végeztem el. A katonai erő mesteri alkalmazása és a parancsnok vezetői felkészültsége az a különleges tényező, amely biztosítja a parancsnoki elhatározás meghozatalát és sikeres végrehajtását. A hadművelati művészet tehát a katonai erő olyan hatékony, mesteri alkalmazása a hadászati, hadművelati célok teljesítése érdekében, amely hadszíntéri hadászati műveletek, hadjáratok, hadműveletek, ütközetek és harcok megtervezésén, megszervezésén és végrehajtásán keresztül valósul meg. A hadművelati művészet a stratégiai célokat hadművelati tervvé alakítja át, amely ennek eredményeként úgy kapcsolja össze és integrálja a harcászati szintű összecsapásokat és ütközeteket, hogy azok teljesítésével elérhetőek legyenek a stratégiai célkitűzések. Másként fogalmazva az a módszertan, ami meghatározza, hogyan lehet a legjobban alkalmazni a katonai erőforrásokat a hadászati célok sikeres végrehajtása érdekében.

Hermann Breith katonai vezetői tevékenységét ezen értelmezés alapján dolgoztam fel.

A különböző katonai cselekmények feldolgozását az alábbiak szerint hajtottam végre:

1. Először az előljáró német vezetési szintek (hadseregcsoporthoz, majd hadsereg) által kiadott utasításokat vizsgáltam meg.
2. Ezt követően a III. páncélos hadtest anyagaiban folytatva a kutatásomat azt elemeztem, hogy Breith a kapott hadművelati feladatokat hogyan képezte le a harcászat szintjére; milyen utasításokat adott ki, hogyan szervezte, tervezte, majd vezette, irányította a harctevékenységet, továbbá az események során milyen magatartást tanúsított.
Összegezve tehát a döntési folyamatokat, a parancskiadást és annak végrehajtását rekonstruáltam az események megfelelő mélységű vizsgálatával egybekötve, majd
3. az előbbieket ütköztettem a szemben álló hadviselő fél, azonos szintű katonai egységének tevékenységébe. Ez utóbbi elengedhetetlen, mert kizárólag mindkét hadviselő fél célkitűzéseinek és tevékenységének ismeretében lehet pontosan értékelni egy vizsgált katonai cselekményt.

Az előbbieken részletezett vizsgálataimat kiegészítettem a Breith hagyatékában és személyi okmánygyűjtőjében fellelhető dokumentumokkal. Ezek közül kiemelt jelentőséggel bírnak a felettesei által rendszeres jelleggel készített minősítések. A katonai teljesítmény egyik legjelentősebb elismerése a kitüntetés-adományozás, ezért kiemelten fontos volt Breith esetében is megvizsgálni, hogy milyen kitüntetések – és azokat milyen igazolt teljesítményért – kapott. Emellett nélkülözhetetlen volt a hatályos szolgálati szabályzat, az 1936-as kiadású Heeresdienstvorschrift 300 vonatkozó pontjait is megvizsgálni, és Breith katonai vezetői tevékenységét ezen előírásokkal ütköztetni, megállapítandó azt, hogy mennyiben felelt meg a vele szemben támasztott követelményeknek.

Szerkezetét tekintve a dolgozat az alábbi felépítésben készült el:

1. Bevezetés
2. Historiográfiai előzmények és a téma forrásanyaga
3. Hermann Breith életpályája a második világháború kitöréséig
4. Hermann Breith pályafutása a második világháború kitörésétől 1943 januárjáig
5. A III. páncéloshadtest élén 1943-ban
6. A III. páncéloshadtest élén 1944 szeptemberéig
7. A III. páncéloshadtest élén a magyarországi harcokban és a háború utolsó hónapjában
8. A kutatómunka összegzése
9. Forrásjegyzék
10. Függelék

III. Az eredmények tézisszerű felsorolása

Doktori értekezésemben arra vállalkoztam, hogy Hermann Breith katonai vezetői tevékenységét alapos, több szempontú vizsgálat módszerével bemutassam. Célul tűztem ki továbbá, hogy részleteiben is ismertessem azokat az eseményeket, amelyekben Breith, és az általa vezetett III. páncéloshadtest fontos, meghatározó szerepet vállalt.

A dolgozat során folyamatosan arra törekedtem, hogy feltárjam és elemezzem, majd tárgyilagosan értékeljem Hermann Breith katonai vezetői tevékenységét, valamint az általa vezetett III. páncéloshadtest műveleti tevékenységét. Hermann Breith bemutatása és katonai vezetői tevékenysége értékelése mellett kutatásaim során tett megállapításaimmal tovább árnyaltam a német III. páncéloshadtest eddig részben nem ismert tevékenységét, a második világháború egyes kapcsolódó eseményeit, valamint ismertettem a német szárazföldi

haderőnem bizonyos meghatározó belső mechanizmusait és a magas színvonalú német katonai hatékonyság megteremtéséhez és fenntartásához hozzájáruló faktorokat.

A bevezetésben meghatározott, három kiemelt hipotézis vonatkozásában az alábbi végkövetkeztetésekre jutottam:

1. Hermann Breith polgári család leszármazottjaként, hagyományos módon került a katonai pályára. Ez eleve jó képességeket felételez egy olyan időszakban, amikor komoly túljelentkezés volt, ráadásul a tradicionális katonai háttérű családok utódai előnyt élveztek a kiválasztásnál.

Az első világháborút egy gyalogos seregtestnél szolgálta végig, miközben harcolt a nyugati és a keleti hadszíntéren is. Bár személyi anyagában nincsenek erre utaló további részletek, Breith harctéri teljesítményét jól jellemzi, hogy már 1914 szeptemberében kiérdemelte a Vaskereszt második, majd 1916 júliusában az első fokozatát. E két rangos kitüntetésen túl később kiérdemelte a hamburgi Hanza Keresztet, valamint a háború végén a Hohenzollern Királyi Ház Rendjének kardos Lovagkeresztjét. Utóbbi kitüntetést a Pour le Mérite⁴ „előszobájaként” is emlegették. Beosztásait tekintve felváltva volt csapat- és törzsszolgálatot ellátó tiszt, ami szélesebb körű kompetenciákat biztosított számára.

A két világháború közötti időszakban szervezői tevékenységet is folytatott, aktív szereplője volt a német páncéloscsapatnem megteremtésének. Egy rövid időszaktól eltekintve – amikor 1941-ben a gyorscsapatok tábornokának hivatalát vezette – Breith a második világháború során kizárólag parancsnoki beosztásokat viselt; előbb ezred-, majd dandár-, azt követően hadosztály-, végül hadtestparancsnok volt.

A háború során Breith teljesítményéért egyebek mellett kiérdemelte az ismétlődő pántot mindkét Vaskeresztjéhez, a Lovagkeresztet és ez utóbbihoz a Tölgyfalomb és Kardok ékítményt. Breith esetében egyértelműen megállapítható, hogy kitüntetéseit minden esetben igazolt katonai teljesítményeiért kapta. Az egykorú dokumentumok – különös tekintettel a róla készült értékelések – vizsgálata alapján összegezve megállapítható, hogy Breith katonai előmenetele egyedül és kizárólag hadművészi tehetségének és katonai vezetői teljesítményének köszönhető, esetében politikai szempontú kivételezés nem történt. Összegezve megállapítható, hogy szervezői és vezetői tevékenysége, illetve az ehhez kapcsolódó elismerések alapján Hermann Breith a német katonai elit prominens, meghatározó tagjának tekinthető.

⁴ A Porosz Királyság által alapított legmagasabb kitüntetés volt, amelyet csak különleges személyes teljesítményért adtak.

2. A Breith által 1943 januárjától vezetett III. páncéloshadtest harctéri teljesítménye, a különféle harcfeleladatok végrehajtása, a szovjet erőkkal vívott harc sikeressége a felettes hadseregcsoporthoz működésének szempontjából nagy fontossággal bírt. A III. páncéloshadtest mindenkor műveleti alkalmazhatóságára hatással voltak a Breith által kiadott parancsok, vezetési és irányítási gyakorlata, továbbá katonai tudása és tapasztalata. Breith a feladatait általában eredményesen tudta teljesíteni. Megállapításaim szerint a szemben álló szovjet erők a III. páncéloshadtest hatékony tevékenysége következtében (még a háború legutolsó időszakában is) rendszerint képtelenek voltak a megszabott feladataikat *maradéktalanul* és *megadott időre* végrehajtani.

Breith a német szárazföldi haderőnem „állandó” hadtestparancsnoka volt. A nagyfokú fluktuáció ellenére ez egyfelől azért volt lehetséges, mert beosztásában megbízhatóan és jól teljesített. 1942 után a német fegyveres erőben a rangsor – leginkább a háború megvívásának szükségszerűségei miatt – már nem számított úgy, mint korábban. Ezt a körülményt pedig a Hadsereg Személyügyi Hivatala is figyelembe vette. Egy előléptetésnek és az ahhoz tartozó magasabb beosztásnak nemcsak a képesség (hiánya) lehetett a korlátja, hanem a fegyveres erő azon szüksége, hogy az adott beosztásban tartsa az ott jól teljesítő katonai vezetőt. Ezzel együtt is természetesen Breith képességeinek is megvoltak a maga korlátai. Felettesei egybehangzó minősítései szerint hadseregparancsnoknak már nem volt alkalmas, bár ennek némileg ellentmond, hogy a háború utolsó időszakában több alkalommal is vezetett hadsereg szintű köteléket.

3. Az a hipotézis, miszerint Breith a védekező műveletekhez jobban értett volna, téves. A III. páncéloshadtest tevékenységét részleteiben megvizsgálva megállapítható, hogy a német páncélos háború gyakorlatának megfelelően a hadtestet védelmi harctevékenység során is támadó jelleggel alkalmazták. A hadtestet jellemzően a felettes hadsereg harcrendjének második lépcsőjében tartották, és a kialakuló szovjet betörések szárnyain vetették be, hogy az itt vezetett támadásaival helyreállítsa az arcvonalat, miközben megkísérelte elvágni az előretört szovjet harckocsi- és gépesített kötelékeket, vagy a már kialakult szovjet betörések, hídfőállások felszámolására alkalmazták. E támadások alkalmával a hadtest minél jelentősebb veszteséget igyekezett okozni a támadóknak, amellyel hadműveleti céljaik elérését próbálta megakadályozni, vagy kedvezőtlenebb körülmények esetén lassítani. A német páncélosalakulatok a szovjet hadianyagfőlénnyel szemben így harcolhatott a leghatékonyabban. A kialakuló páncélos-találkozóharcban

ugyanis jobban érvényesülhetett a német páncélostechnika tűzfölénye és a németek rugalmasabb harcvezetési felfogása.

A III. páncélos hadtest alkalmazására oly jellemző dinamikus, ellenlökésekre és ellencsapásokra alapozott védelmi harctevékenység mellett természetesen akadtak olyan helyzetek, amikor a hadtestet az első vonalban, részben statikus módon alkalmazták. Ilyenkor vagy nem volt elegendő idő a védelmi terepszakasz megerősítésére és/vagy nem állt rendelkezésre elég erő annak megszállására. Ilyenkor a területet a páncélgránátosok támpontszerűen védték, illetve páncélozott kötelék ellenlökésein alapuló manőverező védelemmel fedezték. A hadműveleti mélységben elsősorban azokat a terepszakaszokat készítették elő, amelyek biztosították a fontosabb irányok lezárását és a visszavonuló erők megkapaszkodását. Néhány, a dolgozatban is megvizsgált esettől eltekintve ez a körülmény elsősorban a magyarországi harccselekmények második felére volt jellemző, és nem tekinthető általánosnak.

A fentebb részletesen kifejtett hipotézisek mellett Breith-tel összefüggésben további, megállapításokat tettem. A személyi okmánygyűjtőben fellelhető minősítések, a vele kapcsolatban fellelhető visszaemlékezések és a hadműveleti naplókából leszűrhető információk szerint Breith személyiségét tekintve rendíthetetlen, lendületes, rámenős és temperamentumos, olykor lobbanékony tiszt volt, aki gazdag tapasztalatokkal rendelkezett szervezési, technikai és főleg harcvezetési kérdésekben. A páncélostisztekre jellemző módon magas fokú kezdeményezőkésséggel és harci szellemmel rendelkezett, ugyanakkor nem volt sem törtető, sem meggondolatlan, nem rohant „fejvel a falnak”. Beosztottai iránt nagyfokú törődést mutatott, ami – elsősorban hadosztályparancsnoki beosztásában – eredményezett olyan helyzeteket, amikor a felettesei utasítását felülbírálta.

Breith minősítései között egyetlen alkalommal – az 1943-ban keletkezetten – szerepel, hogy nemzetiszocialista. Ez alapján azonban hiba lenne őt pártszimpatizánsnak és/vagy szélsőjobboldali gondolkodásúnak nyilvánítani. A második világháború előrehaladtával Hitler bizalma egyre jobban csökkent az egyébként leginkább általa korlátozott katonai vezetőinek képességeiben. Emiatt az előléptetésekhez, kitüntetések adományozásához egyre inkább formális elvárásként támasztották azt is, hogy az illető ideológiai háttére is megfelelő legyen a rendszer számára. A nemzetiszocialistának minősített tisztek többsége még csak tagjai sem voltak az NSDAP-nek⁵ – ahogyan Breith sem. Kijelenthető tehát, hogy ez a jelző egyfajta

⁵ Ungváry, 2019. 20. o.

kötelező elem. Politikai meggyőződésétől függetlenül Breith – katonatiszti képzettségének és felmutatott teljesítményeinek köszönhetően – a vezetés bizalmát élvezte.⁶

Kiemelendő, hogy a második világháborút követően Breith-et nem vonták felelősségre vélt vagy valós háborús bűnök elkövetéséért. Személyi anyagaiban, illetve a különböző hadműveleti naplókban sincsen nyoma annak, hogy az ő részvételével vagy utasítására bármilyen, a hadijogba ütköző cselekményt elkövettek volna.

Munkám tovább árnyalja Hermann Breith eddig csupán bizonyos részleteiben ismert életrajzát, katonai vezetői tevékenységét, valamint az általa vezetett katonai egységek – különös tekintettel a III. páncéloshadtest – szerepét a második világháborúban. Emellett képet ad a második világháború eddig kevésbé ismert (különös tekintettel a keleti hadszíntéren lezajlott) katonai eseményeivel összefüggésben, amely hozzájárul a történettudomány, valamint a hadtörténet ismeretanyagának bővítéséhez.

Az értekezés tartalma alapján kutatásom eredményeit elsősorban a hadtudományban, illetve a Magyar Honvédség katonai vezető képzésének keretében tartom hasznosíthatónak. A feldolgozott téma időszerűségét és aktualitását három körülmény is jelentősen meghatározza:

1. Magyarország biztonsági környezetének változásai, különös tekintettel a szomszédban zajló, 2022. február 24-e óta tartó orosz–ukrán fegyveres konfliktus, amely ismét bizonyította, hogy a harckocsik és egyéb más páncélozott harceszközök helyes alkalmazása a katonai siker egyik továbbra is nélkülözhetetlen feltétele. A páncéloshadviselés elmélete és gyakorlata, az összhaderőnemi együttműködés, valamint a küldetésorientált vezetésszemlélet napjainkban is meghatározó fontosságú kutatási terület. A jelenkor és a jövő katonai vezetőit, nem utolsósorban pedig a harckocsizókat indokolt a legújabb tapasztalatok alapján, de megfelelő történelmi háttérrel felkészíteni. A dolgozat ez utóbbi körülményre reflektál.
2. A Zrínyi Honvédelmi és Haderőfejlesztési Program, valamint a Magyar Honvédségben lezajló belső transzformáció miatt a katonai értékek, a vezetésszemlélet alkalmazási lehetőségeinek hadtörténelmi környezetben történő bemutatása, továbbá az új, modern haditechnikai eszközök helyes alkalmazásának ismerete továbbra is kiemelt fontosságú.
3. Jelen dolgozat egyik lehetséges alkalmazási területének a Magyar Honvédség tiszt- és altisztképzésében korábban meghatározott paradigmaváltás támogatását, valamint a

⁶ Ez alól egyedüli kivételt képez a Budapest erőd parancsnoki posztja, ahová elsősorban Himmler közbenjárására Breith helyett egy SS-tisztet neveztek ki, leginkább politikai okokból.

XXI. századi harcvezetéshez szükséges vezetői, parancsnoki erények történelmi példákkal történő bemutatását tekintem. Jelen értekezés során megismert történelmi tapasztalatok hasznosak lehetnek az összhaderőnemi környezetben dolgozók számára, valamint támpontot nyújthatnak a koalíciós hadviselés előnyeire és hátrányaira egyaránt.

A disszertáció szövegének felhasználását tehát elsősorban a felsőoktatásban és – lehetőség szerint – a témával foglalkozók számára készült szakkönyv formájában javaslom.

Összegezve tehát az általam alkalmazott módszerrel, történelmi tényekre alapozva bizonyítottam, hogy **Hermann Breith katonai vezetői tevékenysége sikeresnek értékelhető**. A III. páncéloshadtest fegyelem, csapatkohézió, morál, kezdeményező- és harckészség tekintetében a háború során mindvégig magas harcértéket képviselt. Erre a már ismertetett összetevőkön túl a legnagyobb hatást Breith hadművészeti tehetsége, vagyis a katonai erő mesteri alkalmazása, a felkészültsége és a kreativitása gyakorolta.

A téma kifejtése adott keretek között természetesen nem lehet teljes, a kutatás több ponton továbbfolytatható. Indokolt további levéltári kutatásokra támaszkodva pontosabban rekonstruálni Hermann Breith első világháborús tevékenységét, amellyel tovább lehet árnyalni nevezett katonai vezetői képességeit, különös tekintettel a kitüntetések adományozására. További kutatásokat igényel Breith szervezői tevékenysége is, különös tekintettel arra, amelyet a Gyorscsapatok Tábornokának hivatalvezetőjeként végzett. Érdeemes lehet azt megvizsgálni, hogy Breith irányítása alatt a hivatal milyen változásokat fogantatosított például a páncéloscsapatnem esetében. Tekintettel annak lehetőségére, hogy újabb levéltári források válnak kutathatóvá, mérlegelni kell annak lehetőségét is, hogy Hermann Breith katonai vezetői tevékenységét – különösen azon időszakban, ahol az elsődleges források már hiányosak – idővel pontosítani szükséges. A téma kutatása során alkalmazott módszertant indokolt lehet egyéb más német, szovjet vagy akár magyar katonai vezető életrajzának feldolgozása esetén is felhasználni.

Nyilvántartási szám: DEENK/160/2023.PL
Tárgy: PhD Publikációs Lista

Jelölt: Kerekes András
Doktori Iskola: Történelmi és Néprajzi Doktori Iskola
MTMT azonosító: 10039098

A PhD értekezés alapjául szolgáló közlemények

Magyar nyelvű könyvrészletek (1)

1. **Kerekes, A.:** Hermann Breith, a páncélos csapatok tábornokának életrajza - különös tekintettel az 1944-1945. évi magyarországi harcselekményekre.
In: A hadtudomány és a 21. század 2015 : Tanulmánykötet. Szerk.: Szelei Ildikó, Berki Gábor, Doktoranduszok Országos Szövetsége Hadtudományi Osztály, Budapest, 71-80, 2015. ISBN: 9786158004480

Magyar nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (4)

2. **Kerekes, A.:** A német páncélos fegyvernem megteremtése.
Hadtudományi Szemle. 13 (3), 35-44, 2020. ISSN: 2676-9816.
DOI: <http://dx.doi.org/10.32563/hsz.2020.3.3>
3. **Kerekes, A.:** "Szigetvári Zrínyik" Budapest védelmében: A 10. rohamtüzér osztály harcai a magyar fővárosban és annak térségében 1944 decemberétől 1945 februárjáig.
Hadtört. Közl. 131 (1), 42-69, 2018. ISSN: 0017-6540.
4. **Kerekes, A.:** A német III. páncélos hadtest a "Frühlingserwachen" hadműveletben, 1945. március 6-tól 15-ig.
Hadtört. Közl. 129 (4), 1079-1103, 2016. ISSN: 0017-6540.
5. **Kerekes, A.:** "Sötétben minden tehén fekete": A német 6. páncélos hadosztály kísérlete Rzsavec elfoglalására, 1943. július 12-én.
Hadtudományi Szemle. 8 (2), 142-149, 2015. ISSN: 2676-9816.

Magyar nyelvű konferencia közlemények (2)

6. **Kerekes, A.:** A német és szovjet harcászati és hadműveleti művészet a második világháború utolsó időszakában, egy hadtörténeti példán keresztül.
In: A Balatoni Múzeumban 2015. szeptember 3-án megrendezett "A balatoni csata" című szimpóziumon elhangzott előadások szerkesztett változata, Balatoni Múzeum, [Keszthely], 75-101, 2015.

7. **Kerekes, A.:** Elkésett segítség: A német III. páncélos hadtest a prohorovkai csatában.

In: Tavaszi Szél 2014 Konferencia = Spring Wind 2014: Konferenciakötet. Szerk.: Csiszár Imre, Kőmíves Péter Miklós, Doktoranduszok Országos Szövetsége, Debrecen, 472-478, 2014. ISBN: 9789638956064

Magyar nyelvű absztrakt kiadványok (1)

8. **Kerekes, A.:** A katonai vezetői hatékonyság vizsgálatának lehetőségei egy történelmi modell segítségével.

In: Doktoranduszok interdiszciplináris kutatásai a belügyi nemzetbiztonsági szférában, [Alkotmányvédelmi Hivatal], [Budapest], 22-23, 2021.

További közlemények

Magyar nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (2)

9. **Kerekes, A.:** A német Panzerkampfwagen (PzKpfw) IV-es harckocsi a német és a magyar páncélos fegyvernemben.

Haditechnika. 50 (1), 59-67, 2016. ISSN: 0230-6891.

10. **Kerekes, A.:** 18:5: Amiért Bozsoki János zászlós kiérdemelte a magyar Tiszti Arany Vitézségi Érmét.

Társad. Honv. 19 (2), 49-58, 2015. ISSN: 1417-7293.

Idégen nyelvű tudományos közlemények hazai folyóiratban (1)

11. **Kerekes, A.:** The role and creation of the royal Hungarian assault artillery, and the Zrínyi II assault howitzer.

Hadmérnök. 10 (2), 75-88, 2015. ISSN: 1788-1919.

A DEENK a Jelölt által az iDEa Tudóstérbe feltöltött adatok bibliográfiai és tudományometriai ellenőrzését a tudományos adatbázisok és a Journal Citation Reports Impact Factor lista alapján elvégezte.

Debrecen, 2023.05.16.

